

[View the original article](#)

اقتصاد جهان

آمریکا در پی جذب سرمایه برای کریدور تجاری میان قفقاز و آسیای مرکزی

راديو اروپاي آزاد/راديو آزادي

۱۴۰۵/مهر/۰۲

وزیران خارجه آذربایجان و ارمنستان در نشست نیویورک، یکم مهرماه ۱۴۰۵

دولت دونالد ترامپ در تلاش است توافقی را که با میانجیگری واشینگتن میان ارمنستان و جمهوری آذربایجان شکل گرفته، به یک کریدور حمل و نقل منطقه‌ای تبدیل کند. این مسیر، در صورت اجرا، می‌تواند آسیای مرکزی و قفقاز جنوبی را به بازارهای غربی پیوند دهد و فرصت‌هایی نیز برای سرمایه‌گذاری شرکت‌های آمریکایی ایجاد کند.

مقام‌های ارشد کشورهای منطقه و مدیران بیش از ۴۰ شرکت روز چهارشنبه یکم مهر در نیویورک گرد هم آمدند تا دربارهٔ مراحل بعدی «مسیر ترامپ برای صلح و شکوفایی بین‌المللی» یا TRIPP گفت‌وگو کنند.

این نشست در حاشیه مجمع عمومی سازمان ملل و با حضور استیو ویتکاف، فرستاده ویژه آمریکا، استیو دینز، سناتور جمهوری خواه ایالت مونتانا، و مقام‌هایی از ارمنستان، جمهوری آذربایجان، گرجستان و پنج کشور آسیای مرکزی برگزار شد.

چالش اصلی اکنون تبدیل این توافق سیاسی به یک پروژه عملی در زمینه حمل‌ونقل، انرژی و زیرساخت‌های دیجیتال است. هنوز ساخت‌وسازی آغاز نشده و مطالعات امکان‌سنجی ادامه دارد و انتظار هم نمی‌رود که شرکت‌ها پیش از اواخر سال ۲۰۲۶ یا اوایل ۲۰۲۷ برای قراردادهای اصلی وارد رقابت شوند.

واشینگتن TRIPP را به عنوان یک کریدور چندوجهی در جنوب ارمنستان در نظر گرفته که جمهوری آذربایجان را به جمهوری خودمختار نخجوان متصل می‌کند و همزمان بخشی از یک مسیر گسترده‌تر شرق به غرب میان قفقاز جنوبی، آسیای مرکزی و بازارهای غربی خواهد بود.

بخش پیشنهادی این مسیر در خاک ارمنستان تنها حدود ۴۳ کیلومتر طول دارد، اما به یکی از مناقشه‌برانگیزترین مسائل برآمده از دهه‌ها درگیری میان ایروان و باکو مربوط می‌شود که همان چگونگی اتصال سرزمین اصلی جمهوری آذربایجان به نخجوان از طریق خاک ارمنستان است.

ارمنستان و جمهوری آذربایجان دو جنگ بزرگ بر سر قره‌باغ کوهستانی داشته‌اند. این منطقه از نظر بین‌المللی بخشی از جمهوری آذربایجان به رسمیت شناخته می‌شود، اما برای دهه‌ها اکثریت جمعیت آن ارمنی‌تبار بودند. جمهوری آذربایجان در سال ۲۰۲۳ کنترل کامل منطقه را به دست گرفت و تقریباً تمام جمعیت ارمنی‌تبار آن گریختند.

دو کشور در اسفند ۱۴۰۳ بر سر متن یک پیمان صلح به توافق رسیدند، اما هنوز توافق نهایی را تکمیل نکرده‌اند.

پنج ماه بعد، نیکول پاشینیان، نخست‌وزیر ارمنستان، و الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور جمهوری آذربایجان، در کاخ سفید بیانیه‌ای مشترک با میانجیگری آمریکا امضا کردند که هدف آن پایان دادن به چند دهه درگیری و باز کردن مسیرهای حمل‌ونقل منطقه‌ای بود. طرح TRIPP از همین توافق شکل گرفت.

قرار است این مسیر امکان ترانزیت بدون مانع میان سرزمین اصلی جمهوری آذربایجان و نخجوان را از خاک ارمنستان فراهم کند، در حالی که حاکمیت، تمامیت ارضی و صلاحیت قضایی ارمنستان بر مسیر حفظ می‌شود. این موضوع، به‌خصوص با توجه به اختلاف‌های طولانی دو کشور بر سر کنترل این مسیر، اهمیت سیاسی ویژه‌ای دارد.

پروژه قرار است توسط یک شرکت مشترک آمریکایی-ارمنی توسعه یابد که آمریکا در آن سهم کنترلی خواهد داشت. این ساختار می‌تواند نقش قابل‌توجهی به واشینگتن در منطقه‌ای راهبردی بدهد که روسیه به‌طور سنتی در آن نفوذ زیادی داشته است.

بر اساس طرح، بخش ارمنستان در نهایت شامل راه‌آهن و جاده و همچنین زیرساخت‌های انرژی و دیجیتال خواهد بود.

از توافق صلح تا مسیر تجاری

استیو ویتکاف در نشست نیویورک از پاشینیان و علی‌اف تمجید کرد و گفت دو رهبر به این نتیجه رسیده‌اند که توافق صلح جایگزین بهتری برای ادامه دهه‌ها درگیری است.

او گفت: «برخلاف بسیاری از درگیری‌هایی که در جهان می‌بینیم، این‌جا همه عناصر لازم برای یک توافق وجود داشت» و دو رهبر را «بسیار عمل‌گرا و پخته» توصیف کرد.

ویتکاف همچنین گفت دونالد ترامپ پس از آن که مقام‌های آمریکایی متوجه شدند ارتباط میان ایروان و باکو متوقف شده، به پیشبرد روند کمک کرد.

تمرکز نشست نیویورک اما بر این بود که آیا گشایش سیاسی میان دو کشور می‌تواند اکنون به منافع اقتصادی مشخص نیز منجر شود یا نه.

ویتکاف گفت با بررسی نقش احتمالی TRIPP در زنجیره‌های تأمین بین‌المللی، اهمیت اقتصادی این طرح بیش از پیش آشکار شده است.

او گفت اکنون تمرکز زیادی بر انتقال کالا و سرعت دسترسی به بازارها وجود دارد و بر اساس برخی برآوردها، این مسیر می‌تواند زمان حمل برخی محموله‌ها را تا سه هفته کاهش دهد.

«مسیر ترامپ برای صلح و شکوفایی بین‌المللی» می‌تواند به شبکه گسترده‌تر ترانس‌خزر، معروف به «کریدور میانی»، متصل شود که مسیری شرقی-غربی است و کالاها را از چین و آسیای مرکزی از طریق دریای خزر و قفقاز جنوبی به اروپا منتقل می‌کند.

این مسیر در سال‌های اخیر، همزمان با تلاش دولت‌ها و شرکت‌ها برای یافتن جایگزین‌هایی برای مسیرهای سنتی عبوری از روسیه، توجه بیشتری جلب کرده است.

ویتکاف گفت انتظار دارد این پروژه، به‌ویژه در ارمنستان، «سرمایه‌گذاری عظیمی» ایجاد کند.

نیکول پاشینیان هم روز چهارشنبه در نیویورک گفت اجرای TRIPP ظرفیت ارتباطی منطقه را «به‌طور کامل آزاد خواهد کرد» و «عصر تازه‌ای» را برای ارمنستان و اقتصاد آن خواهد گشود.

با این همه، این پروژه هنوز عمدتاً روی کاغذ است.

وزارت خارجه آمریکا می‌گوید مطالعات مهندسی و امکان‌سنجی مسیر پیشنهادی راه‌آهن در جریان است و مسائل فنی، زیست‌محیطی و اجتماعی آن بررسی می‌شود. مطالعه‌ای مقدماتی و جداگانه نیز امکان احداث زیرساخت‌های انرژی و دیجیتالی در کنار مسیرهای حمل‌ونقل را ارزیابی می‌کند.

پیش‌بینی می‌شود مطالعات امکان‌سنجی راه‌آهن تا اواخر ۲۰۲۶ یا اوایل ۲۰۲۷ تکمیل شود و پس از آن شرکت‌ها بتوانند برای قراردادهای پیشنهاد بدهند. ساخت راه‌آهن نیز دست‌کم ۱۸ ماه دیگر زمان خواهد برد، در حالی که اتصال‌های شبکه برق ممکن است از سال ۲۰۲۷ عملی شود.

بیشتر در این باره:

سفر ونس به قفقاز؛ «پرچم‌گذاری» آمریکا با توافق‌های اقتصادی

جذب سرمایه آمریکا برای اجرای طرح

واشینگتن همزمان در حال ایجاد ساختارهای مالی و شرکتی است تا این طرح‌ها را به پروژه‌هایی قابل سرمایه‌گذاری تبدیل کند.

آمریکا و ارمنستان در حال تأسیس «شرکت توسعه TRIPP» هستند؛ یک شرکت مشترک که انتظار می‌رود آمریکا در آن سهم کنترلی داشته باشد و بر توسعه زیرساخت‌ها و برگزاری مناقصه‌های رقابتی نظارت کند.

همچنین قرار است «صندوق سرمایه‌گذاری ترانس‌خزر» برای جذب سرمایه‌ی خصوصی به پروژه‌های ارتباطی در سراسر منطقه ایجاد شود.

اندرو دانیروی، معاون مدیر مرکز اوراسیای شورای آتلانتیک، به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت این دو ابتکار نشانه‌ی افزایش حضور اقتصادی آمریکا در منطقه است.

او گفت: «پیشبرد TRIPP و اعلام صندوق سرمایه‌گذاری ترانس‌خزر در حضور مقام‌های ارشد منطقه و شرکت‌های بزرگ آمریکایی، پیام روشنی می‌دهد که آمریکا برای تجارت و سرمایه‌گذاری جدی است.»

دانیروی در عین حال گفت به دلیل دشواری‌های فنی پروژه و حساسیت‌های ژئوپلیتیکی، پیشرفت TRIPP احتمالاً کندتر خواهد بود.

مسیری در منطقه‌ای پرقاب‌ت

با تمام این اوصاف، اهمیت و حساسیت این طرح به ارمنستان و جمهوری آذربایجان محدود نمی‌شود.

قفقاز جنوبی اروپا را به آسیای مرکزی متصل می‌کند و روسیه، چین، ایران و ترکیه همگی منافع قابل‌توجهی در این منطقه دارند.

آنجلا هاوارد، پژوهشگر مرکز قدرت اقتصادی و مالی بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها، به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت زیرساخت‌های مورد حمایت آمریکا می‌تواند مسیرهای تجاری تازه‌ای ایجاد کند و وابستگی به مسیرهایی را که تحت کنترل یا نفوذ روسیه قرار دارند، کاهش دهد.

او گفت: «سرمایه‌گذاری آمریکا در قفقاز برای این کشور در دروازه‌ی آسیای مرکزی جای پا ایجاد می‌کند.»

هاوارد در عین حال هشدار داد پروژه‌های مورد حمایت آمریکا به سازوکارهای محکمی برای مقابله با فساد و نفوذ خارجی نیاز دارند.

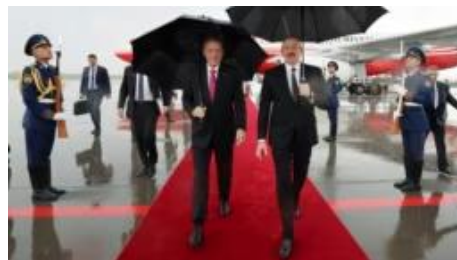
استیو دینز نیز گفت واشینگتن باید حضور خود در منطقه را ادامه دهد و قفقاز جنوبی را نه فقط از منظر درگیری‌های گذشته، بلکه به‌عنوان یک قطب بالقوه برای تجارت و سرمایه‌گذاری ببیند.

فعلاً چارچوب سیاسی طرح فراهم شده، اما مطالعات مهندسی، تأمین مالی، مناقصه‌ها و ساخت‌وساز همگی هنوز در پیش است.

به‌گفته‌ی یکی از مقام‌های ارشد آمریکایی: «هنوز به آن مرحله نرسیده‌ایم.»

بیشتر در این باره:

ترکیه، در راستای توافق «مسیر ترامپ»، ساخت خط‌آهن به سمت نخجوان را آغاز کرد

این مطلب بخشی از:

فراتر از خبر

اقتصاد جهان

بایگانی

